

**Concertatio medica de febre puerperali, quam pro gradu licentiatus
obtinendo, auspice Deo / et praeside D.D. Jos. Hippolyto Unanue
Anatomes Professore, sustinebit R.S. baccalaureus medicus, Regi
Anatomes Amphiteatri alumnus, in Reg. ac Pontif. Divi Marci Academia
[&c;].**

Contributors

Sarria, Remigio.

Unanue, José Hipólito, 1755-1833.

Publication/Creation

[Lima] : Typis Domus Orphanorum, 1799.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/p7u56zu4>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

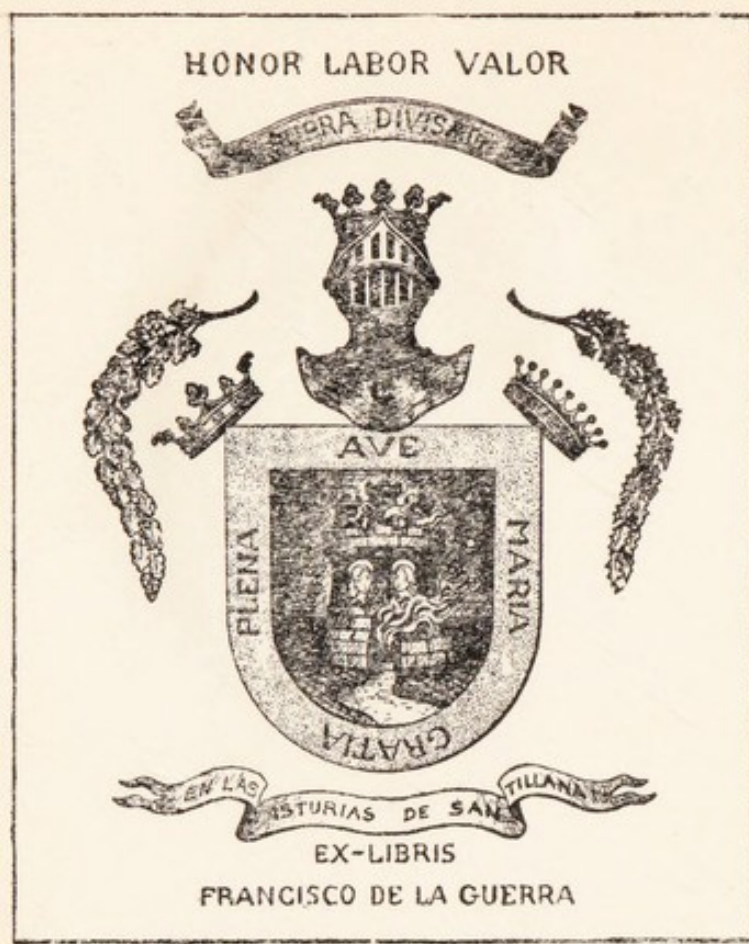
You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

AMER COL

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b29311342>

CONCERTATIO MEDICA
DE FEBRE PVERPERALI,
QVAM

PRO GRADV LICENTIATVS

OBTINENDO,

AUSPICE DEO,
ET PRAESIDE D. D. IOS. HIPPOLYTO

VNANVVE
ANATOMES PROFESSORE,
SVSTINEBIT
REMIGIVS SARRIA, BACCALAVREVS
MEDICVS, REGI ANATOMES AMPHITEATRI
ALVMNVS,
IN REG. AC PONTIF. DIVI MARCI
ACADEMIA,

DIE APRILIS ANNI c1o1occlxxxix.

LIMAE TYPIS DOMVS ORPHANORVM,

*Ea neque addicta alterutri opi-
nioni sunt, neque ab utraque nimium
abhorrentia, sed media quodammodo
inter diuersas sententias. Quod in
plurimis contentionibus deprehendere
licet, sine ambitione verum scrutan-
tibus. Cels in Praef. pag. 12.*

TITULARIS PHYSICA.

*Splendida Astronomorum Pambamarchiensi
in monte Beatificatio, a solis radiis nubi
glaciali liquescenti immissis, fractis,
hincque repulsis, orta.*

Mirandum editissimo Pambamarchiae monte Academicis in Peruuiam missis se se obtulit phaenomenon: dies Antarcticis Populis illuscebatur Sole summa Antium iuga irradiante, cum procul resonantia aubus virgulta canoris Astronomos ad Aurorae contemplationem excitarunt. Erant hi spissis vaporibus obsiti, qui sensim a Sole rarefacti occasum versus circum nubem glaciale glomerabantur, in centro densam et superficie inaequalem, in limbo rariorem, decemque hexapedibus ab spectantibus Physicis e regione semotam. Hanc dum illi attento animo intuentur, ecce miraculum! Quisque velut in speculo umbram suam ad amussim depictam conspicit, caputque umbrae tribus aut quatuor arcubus redimitum, tanta luminum varietate, et fulgore micantibus, ut iam se relatum inter Diuos beatum aeternae futurum laetaretur. Placeat eos ipsos Mercurii nostri ore loquentes audire. „Era esta una especie de Apoteosis en que viendo cada espectador adornada su cabeza de una gloria, ù aureola formada de tres ó quatro coronas concéntricas de un color muy vivo, cada una con las mismas variedades que el primer arco del Cielo, gozaba tranquilamente el placer sensible de reputar destinada a sí solo la brillante guirnalda que no descubria en los otros. „Como al mismo tiempo que el Sol forma los enunciados Iris sobre los vapores que superan la cumbre de los Cerros, sus rayos, que embisten las nieves que rodean á estas, rechazados y descom-

„ compuestos forman un trono de la misma hermo-
„ sura, se debe creer que estos sitios son la imágen
del Tabor (a). Bona si sua norint PERVENSES!

Incolas, audito prodigio, de origine dimicasse
fertur, credentibus aliis Deum aliquem de coelo
descendentem gloriam in montem detulisse : vel
Patrem Phoebum novos hospites illis regionibus
miratum salutatum venisse ; aliis vero missam de
coelo tantum Iridem fuisse, quae

Mille trahit varios aduerso Sole colores.

Quae ultima opinio veritati physicae con-
gruit quam maxime. Etenim cum sub eadem linea
Sol in horizonte ortiuo, Physici in sublimi mon-
tis fastigio, nubis ad occasum reperiretur : umbra
spectatoris, radiis luminosis huius corpus a tergo
ferientibus, proliciebatur in nubem , et veluti in
speculo pingebatur distinctissime. Qui vero vtrinque
per spectatoris latera radii in nubem directe inci-
debant, ab aquae guttis, in quas illa Solis calore
sensim resoluebatur, non aliter refringebantur, et
refracti reflectebantur, quam a nube rorida fieri
solet, ARCUM PACIFERUM in aere effingente.
Cur ergo arcus interior circulus integer ; caeteri
dimidiati respiciebantur ? Cur extimus arcus al-
bus ; interiores vero miris coloribus variegati ? Cur
tres isti, omnes primarii ? Cur eorum amplitudi-
nes , et colores crebro inconstantes ? Cur quisque
suam, non socii conspiciebat imaginem ? Et cur
denique quo incedebat spectator, eo coronata fi-
gura sequebatur ? Apollinis Albionis Oraculum con-
sultum ito.

(a) *Mercur. Peruano. Tom. 4 Pag. 23.*

TITVLARIS MEDICA.

FEBRIS PVERPERALIS, *neque est nouum febris genus Antiquis ignotum: neque ab una eademque proficiscitur causa.*

Mulier enixa interdum feбри laborat, symptomatibus immitibus, causis latentibus exitiali. Primis ut plurimum a partu diebus (1) horrorprehendit puerperam, quem calor excipit ingens, pulsu intra minutum primum a nonaginta ad triginta et centum ictus assurgente. Accessio sudore succe-

(1) Pierumque secundo ad duodecimum usque diem post partum adoritur. raro ante febrim lacteam. rarissime, si vnquam, tertia vel quarta puerperii hebdomade praeterlap.a. *Selle Pyretologia pag. 283.* Incipit interdum ante partum, et in ipso partu. *Burserius Inst. Pract. edit. in 4° t. 1 pag. 317.* Ad laeuatas refero partum praeocupantes.

cedente imminuitur, intermittentium, aut erraticarum febrium modo reuersura. Progrediente morbo accessiones confunduntur, idemque feruor indesinenter fatigat. Ex quo horror naturae bellum indixit, mirum quot se exserunt symptomata! aegra mens stupet, delirat, vel periculi nescia laetatur. Memini formosam puellam decima octaua morbi die, placide inter risus occubuisse. Deiciuntur vires, anxietas, nausea, vomitus, dolor in epigastrio, hincque ad alias partes protensus, abdominis inflatio (2), alui fluxus, conuulsiones, et nondum nobis sub coelo Limano visa exanthemata, caeteraque iunctis viribus impetunt: vel ex alio aliud ferocius sobolescit, cicurandum difficilius, quam Lernae paludis septem capitibus occidenda HYDRA; et si HERCVLES clauam suppeditet, adsitque IOLAVS, candenti ferro malignum cruorem cohibens.

Interim lac, et lochia, notante LEACKIO (3), ex ordine fluunt. vtrumque vero humorem suppressi, vel saltem imminui ad hoc vsque expertus sum

(2) Symptoma febris puerperarum essentiale, dolores, atque intumescencia abdominis. *Selle Med. Clin. Vol. 2. pag. 151.* Consentit *Nathaniel Hulmius A Treatise on the puerperal Fever.* Vidi nihilominus febre puerperali enectam, toto morbi decursu ventrem sine doloribus, et demissum habuisse, diarrhoea biliosa copiose fluente.

(3) *Burser. l. c. pag. 316.*

sum. Quinimo lac, et lochia redeuntia pulus
pacatiore reddito, felix auspiciū dedere (4).
Et si acutorum ergo hic morbus decursum
absoluat suum (5), nihil critici, nisi dia-
rrhoeam habet (6); frequentius natura debe-
llata, elusis artis viribus, miseranda genitrix fato
concedit.

EDVARDVM STROTHERIVM primum fuisse
fertur, qui descriptam aegritudinem opusculo
anno 1718 Londini edito, depinxit, *fe-
brisque puerperalis* nomine donauerit (7).
Ab

(4) Licet alia symptomata videantur cessasse, si
tamen pulsus persistat valde frequens, et celer, et non
remittat febris pro ratione, haud fidendum sane est;
nam breui ingrauescere, atque exacerbari tunc omnia
solent. *Burs. l. c. pag. 322.*

(5) Intereunt autem aliae alio tempore, prout cor-
pus, et affectio se habet. verum vnum ac vigesimum
diem non excedunt; frequentius ita accidit. *Hippoc. de
Mulier. Morbis l. 1. c. 37.* Inde *Sydenhami* spectatio
cum prima conamina eum fallebant, quia singulo quo-
que die curationis negotium magis magisque extra aleam
ponitur, et si aegra vigesimum diem superauerit, iam fere
in vado est. *Dissert. Epistol.*

(6) Si ab ea pulsus tardior, rariorque efficitur,
symptomata placantur; contra symptomata est. *Hulmius.*
In genere, quae intra tres primos partus dies prorumpit,
lethalis; quae post septimum, aut nonum, deficienti-
bus lochiis, utilis esse consuevit. *Riuerius Praxit Med.
pag. 374.*

(7) Quod si enim hoc nomen certae cuidam mor-
borum speciei imponere velimus, optimo iure illa ita
nuncupatur, quae ex peculiari, et puerperis tantum
solemni conditione ortum trahit. *Selle Pyretol. pag. 284.*

Ab eo tempore scriptores Medici nouis observationibus, et coniecturis eius historiam illustrare, ornareque coeperunt; ingentes maxime rerum naturalium cultores Galli, et Angli homines. Vtinam quantum luminis, et honoris scientias excolentes humano generi afferunt; tantum gloriae, et honestatis non detraxerint, antiquas Romani, et Carthaginensis imperii inimicitias ad internecionem ferentes! Hinc in aegritudinis natura, et causis statuendis diuersam sententiam sequuti, eo se animorum ardore gerunt, quasi de maris imperio tuendo ageretur. *Cum haec per multa volumina, perque magnae contentionis disputationes a Medicis saepe tractata sint, atque tractentur, subiiciendum est quae proxima vero videri possint (8).*

Neque mihi inuidiae, aut ignorantiae ver-
tatur, si antequam cum vtrisque congrediar, FEBREM PVERPERALEM priscis prorsus cognitam fuisse aetatibus affirmem; adeoque STROTHERIO nihil praeter nomen deberi. HIPPOCRATES equidem tum PHILINI, EPICRATIS, DROMAEDAE coniugum: tum feminarum mendacium foro, apud frigidam aquam, et in Cyzico ex partu laborantium, illis coloribus expressit, atque adumbravit icones, ut qui febres puerperales eas referre neget, has nunquam obseruasse, aut nunquam immortalia optimi senis scripta legisse, palam fateri teneatur (9).

Quin Veteres aegritudinis causas prosequuti sunt, et haud sine veri specie in vtero collocarunt;

(8) Cels. in Praef. pag. 12.

(9) In Epidem. Chartier. t. XI. pag. 104, 106, 113, 249, 250, 252, 282, 308.

runt; quatenus ex partu quid in eo dilaniatum putrescit, vel lochia restringuntur. Monet GALENVS *ton lochioon kenoosin* antiquorum non de merae sanguinis euacuatione, sed cruoris infecti purgatione esse intelligendum (10). Fateor id semper non euenire; sed in regionibus calidioribus frequentius accidere, diu iam docuisse videtur Iudaeorum Legislatorem rerum magistra experientia. Iccirco auscultandi minime sunt Angli quidam Medici, veluti ex tripode Delphico, decernentes sanguinem de vtero post partum scaurientem, aequè blandum, insonnem aequè ac cruorem esse sauciatis de vasculis effluentem.

Quae tamen opinio cum in eorum animis alte insederit, non in vtero; sed ducibus HVL-MIO, et LEACKIO in omenti, et intestinorum tenuium, gestationis tempore compressorum, inflammatione causam febris principem adesse contendunt. Quid enim aliud, inquiunt, demonstrat Anatomes, Cereris fax, qua occulti Microcosmi sinus irrimantur? An ne in febre puerperali extinctis, vterum illaesum, atque innocens; omentum vero, et intestina inflammata, pure suffusa, aut gangrena exesa patefecit? Sed horum virorum pace dicam, contraria ostendere SWIETENI, POYTEAVI, GASTELERI, FAVCKENI, aliorumque inquisitorum sectiones (11). obstare experientiam WHITEI viri Angli, qui in vndecim puerperis febrim illam nullo sanguine misso profligauit (12); quod abs dubio

(10) *Hipp. de Morbis Mulier. lib. 1. cap. 37...*
63. *Galen. Comment. in Epid. Chartier l. c. pag. 104.*
282.

(11) *Van Swieten in Boerh. aphor. 1329. Burs. l.*
c. pag. 300.

(12) *Burs. l. c.*

dubio fieri non potuisset, si dira tenerorum viscerum inflammatio causam morbum continentem praestitisset. Et cur praegnantēs, potius quam enixae eiusmodi inflammationem non patiuntur, cum sub illa conditione comprimantur omentum, et intestina; sub hac vero ab omni pressione libera sint?

Ita hercle eos criminantur GALLI, qui praeeunte LE ROY (13), cui suffragatur SELLE, Germaniae clarissimus Clinicus, neque a lochiis cohibitis, neque ab vteri intestinorumue inflammatione; sed a lacte in corporis intima tetropulso, et errante febrem deducunt. Quam sententiam multis, ut solent, argumentis demonstrasse confidunt. Summa tribus capitibus includam. I. Corpus muliebri filiis enutriendis destinatum suis, ita structum coagmentatumque est, ut quam primum concipit, humorem lacteum praeparat, vasculis lactiferis vteri, ab optimo ASTRUCIO detectis, secernendum, et in foetus alituram perficiendum (14). Edito partu, latex ille in mammas ascendit, atque implet perennes fontes proli futuras. Quod si casu aliquo contingat, ut lac aut non secernatur, aut secretum in sanguinem refluat, neque interim lochia albicantia a lacte regurgitante sanguinem purgent: necesse est magnas in corpore turbas excitari, Natura fine frustrata suo. Id meridiana luce conuincunt apoplexia, peripneumonia, tumores interni, et externi a metastasi lactea nascentia, et reliqui morbi, quibus afficiuntur matres, quae vbera non porrigunt natis. Atque ex eo fonte puerperalem etiam febrem provenire patet, quod immediate lactis retrogressionem sequatur, vel ea ineunte flaccescant mammae. II.

(13) *Premier Memoire sur les fievres aiguës.*

(14) *Maladies des Femmes t. 1. pag. 12.*

II. Reseratis cadaueribus a febre puerperali peremptarum, viscera abdominalia humore lacti corrupto simillimo suffusa conspiciuntur. Has lactis errantis effusiones existere probauit felicissima praxis Clari DOVLCETI, qui cum anno 1782 febres puerperales in Nosocomio Hotel-Dieu pestilentiae in modum saeuirent, quo et lactis remanentis factas in abdomine concretiones, et effusiones vi eiiceret, futuras impediret, in ipso morbi insultu radicem ipecacuanhae exhibebat, quo factum fuit ut luctuosae strages cessarent (15). III. Exercitissimos clinicorum, imo et totum genus humanum expe-

(15) Anno 1782 proxime elapso, cum febres puerperales in Nosocomio Hotel-Dieu complures foeminas a partu corripere, et cito necarent, quod ibi saepe accidit ob aerem fortasse noxiis aegrotantium halitibus contaminatum, ut in Nosocomiis crebro fieri solet, nec ratio vlla inueniretur quae tantam morbi perniciem auerteret; Clarissimus DOVLCETVS vtilissimam demum iis medendi methodum excogitauit, qua omnes, ut fertur, seruatae sunt deinceps. Nempe mox in ipsa morbi inuasionem dabat grana quindécim radicis ipecacuanhae in duas doses diuisa, interuallo vnius horae cum dimidia sumenda. Repetebat remedium eadem dosi et ratione mane postero, siue imminuta essent symptomata, siue non. Redibat ad idem medicamentum genus tertio, et etiam quarto, prout e re videbatur. Interuallis mixturam cochleatim porrigebat ex duabus vnciis olei amigdalorum dulcium, vna syrupi althaeae, et granis duobus Kermes mineralis. Potui vero dabat liberaliter decoctum seminis lini, aut radicis scorzonerae, syrupo althaeae edulcatum. Circa septimam vel octauam diem propinabat eccoproticum, idque iterabat postea, prout opus erat, ter vel quater. *Journ. de medec. t. 58. pag. 448. Burs. l. c. pag. 328.*

experientia, ita lac repressum omnium calamitatum puerperarum authorem esse conuincit, vt mammis turgescens laetetur quam maxime, rem in tuto esse positam credentes; contra flacescentibus illis acerbo moerore tangantur. Haec sunt praecipua Gallorum momenta, in quae animaduertere oportet: 1. Vascula vteri lactifera, et foetus ex humore lacteo nutritionem, inter imaginationis figmenta a peritis Anatomicis numerari (16). Nec comprehenditur cur lac, liquor adeo dulcis, blandus, et corpori amicus, in sanguinem repulsus, et cum eo denuo circumiens, tam insolenter, et ferociter noceat (17). Cur enim id semper non efficit in iuuentis diuitibus, quae venustatis conseruandae gratia, vbera non porrigunt natis? Sed adsunt clarissimorum virorum observationes, quibus docemur extitisse *febres puerperales*, toto vehementissimi morbi stadio lacte libere, imo et vberius manante.

Quod hercle maximo argumento est: febrem illam perpetuo a lacte represso, aut remeante minime prouenire: tumores, similesque metastases, in quibus lac incusatur, lochiis supressis, vel limphae acri redditae, et in tella cellulari huc illuc accumulatae, potius deberi (18): exque eo quod matres

2.

(16) *Albinus, Haller, Caldan. Azzoguidius, Burs. l. c.*

(17) Si ergo lac non degenerauerit longiori mora in mammis, vel per febrim validiorem mutatum fuerit, non turbabit vllas functiones corporis dum sanguini denuo admiscetur. Si autem lac vtrumque degenerate inceperit ab humoribus sanis, facili negotio illud vitiosum per vrinās aliasue excretionēs expelletur. *Van Swieten l. c. t. 8. pag. 284. edit. in 8°.*

(18) *Gerherdus Fauvarq. in Dissertatione de Lochiorum metastasi* turbas quae primis a partu diebus ob-

ad vbera propria filios alant, haud omnino praeservari ab iisce morbis, quibus non lactantes cruciantur.

2. BURSERIUS scientiae clinicae catissimus vir, anquisitis observationibus luce clarius ostendit, materiam purulentam lacti, et caseo similem saepissime abscesibus tam internis, quam externis reperiri, vbi nulla penitus aderat lactis aberrantis suspicio (19). Flosculi ne isti caseati medio pure natantes principia sunt concretionis illius, vi cuius carnes animalium aqua maceratae, aut limpham coagulabilem sero solutam, in cristalla glaciari, spermati caeti aspectu et usu simillima, tentamina nuperrime instituta persuadere videntur (20)? 3. *Latissimus campus hic patere fatur celeberr.* MEKELIUS *in errores hinc oriundos in Medicina animaduertendi, qui in practicis libris saepe occurrunt. Saepius mihi in praxi visum est, ab anniculis et medicastis absque fundamento lactis in sanguinem regressum, tanquam causam morborum fere omnium secundum illorum sententiam accusari, qui puerperas post pueperium infestant* (21).

Quae quidem ab vtraque parte disputata, opinionum varietas, diuersas quoque medendi methodos induxit. Qui lochiorum supressionem, et vteri inflammationem cum antiquis, aut intestinorum cum LEACKIO, causam morbi proximam

B

cons—

seruantur lochiis, quae vero post febrem lactariam, lacti adscribit. Additque in metastasi lactis mammas flaccere, in lochiorum aberratione turgere posse.

(19) L. c. pag. 295.

(20) *The Nevv Annual Register, anni 1795. Philosophical Papers pag. 145.*

(21) *Burs. l. c. 294.*

constituunt, iteratas venae sectiones commendant. Triste exemplum vidit HOFFMANVS (22). Quidem Archiater sexies modo ex brachio, modo ex pede intra septem dies sanguinem puerperae missit. Sed sub ultimo fatali ictu caliginantibus oculis lethali lypothimia perit. Cadauere aperto, in toto vasorum systemate vix aliquot sanguinis cochlearia restabant. Huius exempli strenuos habemus imitatores. Qui contra cum WITEO putrefactiones tantum conspiciunt, religiosissime, ast non sine crimine, a venae sectione abstinent. Medium tenuere beati.

Ego vero quid in re, vt difficillima, sic etiam necessaria, experientia didiscerim, aut coniecturis sim assequutus, paucis exponam. Quam primum concipit mulier spasmodica irritatione vterus eius afficitur, et mirabili illa sympathia, qua vel dissitas corporis partes in consensum trahit impraegnationis phenomena producit. Vis haec irritabilis, vti et sensibilis partus nixibus increscunt, nec nisi pacatissima mentis, et corporis quiete seruata, simulque lacte et lochiis ex oordine fluentibus sedantur (23). Accedente igitur causa quauis statum illum irritabilitatis intendente, seu has functiones conturbante spasmis vbique excitatis, febris nascitur.

Quum

(22) Hoffm. *Medic. Rat. Systemat.* Vel unica venae sectione in puerpera temere instituta, lethalis fuit Sydenh l. c. Vide *Soviet. l. c.* pag. 316.

(23) Consuli meretur eximium opus *Medical Dictionary* a Motherby, et Wallis, Londini editum ann. 1795. verbo *Puerperilis febris.*

Quum autem conditiones physicae dispositiones a puerperio inductas comitantes, vti et causae occasionales ipsas lacescentes variae sub diversis circumstantiis existant; febres vtiq̃ue, quae ex virarum congressu, veluti ex continenti causa proficiscuntur, nomine quidem, plurimumque symptomatum similitudine vnae; specie attamen, imo et genere distinctae erunt.

Itaque observatur febris puerperalis. 1. inflammatoria, aura frigida incaute a puerpera suscepta, corpore existente puro, lacte, et lochiis subito cohibitis: quae peritonitidem Anglorum, vel metritidem veterum constituit, prout haec viscera gestationis, aut enixus tempore vexata stimulum prouocant, aut excipiunt, hicque titillando illuc sanguinem confluere sollicitat. 2. Putridae a) a cacochylia gastrica gestationis mensibus, vel sub-puerperio, dietae abusu aggesta: b) a putridis miasmatibus aerem inficientibus, vti in Nosocomiis: c) a lacte in mammis alterato dein in sanguinem resorpto: d) a lochiis et secundinarum deliquiis cauo vtero detentis, corruptis. Ab his omnibus sanguis conspurcatur, quam natura per vterum, via enixarum conferentissima purgare contendit; sed restrictis spasmo vasculorum ostiolis refluit humor ad eximam superficiem, ad tubas, ad intestina, ad peritoneum. Inde inflationes, tormina, diarrhae: inde quoque tumores, et inundationes lactae post mortem repertae. 3. febres compositae, et complicatae ex utroque genere, principio inflammationis signis apparentes, protinusque in putridas conversae. Quae omnium communissimae habentur, et sunt.

Quae

Quae tria puerperalium febrium genera legitima nominanda sunt, quo distinguantur sedulo ab aliis febribus de se minime puerperalibus, sed quae earum laruam induere solent. Huc spectant febres stationariae, in quas puerperae pronae sunt, veluti in biliosas Limae vere adulto pullulantes: febres etiam quae pregnantibus conficere solent, et instante partu veluti ignis sub cinere silent, donec febris lactea adorientem, huic implicatae extemplo exardescunt.

Cum ergo haec ita se habere experientia et ratione moneamur, plane constat FEBREM PVERPERALEM non esse singulare morbi genus ex eodem fonte ubicumque scaturientem (24). Itaque lites Anglos inter et Gallos intercedentes, aemulationis satiandae, et ingenii ostentandi causa umbratiliter effictae videntur. Assentiendum ne illustri BURSERIO FEBRES PVERPERALES gastricis includenti? Cur quanto partui proximius inuadunt, tanto seuerius saeuunt? quare matres, quae duodecim ab enixu horis vbera praebent infantibus, minus lactea febre, quam quae secundo, aut tertio die hoc opus committunt, plectuntur? Quando lac, et lochia suppressa, ut effectus; quando ut morbi causa habenda sunt? facilis ex dictis responsio.

Curationem quod attinet: irritationem et sensibilitatem excedentes compescere, a) causas morbi ablegando, b) spasmis frenum iniiciendo, c) naturales denique aeconomiae animalis leges instaurando, hoc Medici munus dieta, et therapeutices auxiliis obeundum. DI-

(24) Inde tam varius morbi decursus, ut notante Witheo vix duo auctores reperiantur, qui eadem ratione hanc febrem descripserint.

DIET A.

Puerpera, a) in cubiculo amplo, temperato, et sub obscuro degat: b) caueat animi perturbationes, et violentas corporis iactationes; sed prudenter resideat, et cito quoad fieri posset e lecto surgat, puerum vberibus applicet, fascias ventrem constringentes soluat, lochiorum et lactis fluxus reuocandi causa: c) munditiei summe studeat, et aer caute renouetur, cuius defectu in nosocomiis in pestiferos incidunt morbos, et infeliciter pereunt. d) Blandis verbis puerpera mulceatur. spes alit miseras; sed exulent custodes garrientes, et importunae visitationes, earum inprimis muliercularum, quae balsamis litae, et aquis fragrantibus lotae odores spirant. Facete MONTAGNVS: *optima femina, quae non olet.* e) Potus sit refrigerans, diluens, ex hordeo aut sero lactis, egelidus sumendus: iuscula, quibus vtuntur nostrae, criza vel lactucis illis incoctis temperata, parca et reppetita manu propinentur.

THERAPEUTICE.

Status inflammatorius. a) Intestina clystere emolliente eluito: b) reserata vena, quantum opido satis erit, sanguinem mittito; si lochia tantum imminuta, ex pede; si ex improvise omnino suppressa, immania ad caput, pectus, vterum symptomata, ex brachio. Iteranda ne sit, aut non? ex sanguine parui amisso, pulsus, et dolorum cremento, morbi stadio, aliisque secundum rationem indicantibus, prudenter discito. ne te fallat pulsus celeritas ab irritabilitate excitata. c) Aluum blande laxato. N. 1. N. 2: d) transpirationem moueto N. 3. N. 4: e) abdomen inungito. N. 5.

Status putridus. a) DOVLCETI methodum sequitor: b) corticem peruuanum mature exhibeo: c) aetheris, vel spiritus vitrioli dulcis aliquot guttas instilla; si pulsus plenus, calor ingens: immo et ferocientium spirituum insignis domitoris, tincturae opii paucas guttas, modo ventrem totaliter non cohibeat. Pulsu vero existente debili, viribusque fractis, mixturam camphorae vni-
to. N. 6.

Monitum. In febribus puerperalibus laruatis proposita remedia deseruiunt, praesertim vero iuuat harum ingenium exacte inquirere; quae enim eisdem sub aliis circumstantiis profuere, sub his quoque maxima utilitate adiunges, conditionibus pensitatis ex partu prouenientibus.

Observatio. Nuper in consilium Cl. Clinico-
rum, PRAECEPTORIS nimirum GABRIELIS MORENI,
DOCTOR, VILLALOBOS, et EGOAGUIRRE, illustris Senato-
ris Coniugis curam gerentium, accitus fui. Haec, quae
aspectu rubicunda, aetate et sanguine florebat, ges-
tationis tempore tertianis duplicatis afflicta fuerat,
venae sectionibus, et opiata corticis peruuanii ab
ill. Masdebal commendata, saepius abactis Partu
laborioso leuata, proximis diebus redidit tertiana
illa, subdole puerperalem febrem simulans: du-
plicatis paroxysmis quotidie increescebat: caephalal-
gia, narium leui haemorrhagia, tumoribus duris,
resistentibus, dolorosis, vtrinque sub hypocon-
driis iacentibus stipata. A quibus omnibus venae
sectione tribus vicibus instituta, clysteribus pro-
ritatis intestinis, et opiata denuo liberaliter exhi-
bita, praeter spem incolumis Senatrix euasit. Opi-
tae usu, pituita antiphlogistica largiter superbibi-
ta, excretiones proliciebantur, et aluo soluta tu-
mores disparuere, a cibariis certe in colli ar-
cubus

cubus congestis, et induratis orti. Ast aegrae alteri, febre puerperali inflammatoria decumbenti, opiatæ vsus, sanguinis missione omissa, infelicitèr cessit. Recurrentes paroxysmi imposuerant Medico febrem de tertianarum genere esse. Adeo interest Clinici prius naturam morbi exquirere, quam eius moliri curationem!

FORMULAE MEDICAMENTORVM.

STILVS NOVVS

N°. 1

Rec. Olei Amygdalar. d.

s. i. r. e. vnc. ii.

Mann. Calabr. vnc. i.

Subige, sensim addendo

Decoct. emoll. vnc. iv.

M.

Dosis integra simul, aut
partitis vicibus propinet.

N. 2

Rec. Natri Vitriol. Sal. Mirab. Glaub.
vel

Magnesiae Vitriol. drac. i. . . . Sal. Cathart. Amar.

multa aq. dilut.

repetat. 3tia, vel 4ta

quaque hora, donec

alius blande expurgetur.

N. 3

Rec. Kali Acetati drac. sem. . . . Terra Foliata tartar.

Vini Antimon. gut. xxx.

vel Antim. Tartar. gra. $\frac{1}{4}$

Aq. distill. vnc i.

Syrup. de Althea dr. ii.

STILVS VETVS

M. F. Pot.
4ta, vel 5ta hora cum
largo ptisanæ tep. haustu
exhibend. vt sudor eliciatur.

N. 4
Rec Aq. Ammoniae. Acet. . . . Spirit. Mindereri.
Aq. Menth. sativ. aa vnc. i.

M. f. haust.
cuius dos. cochlear i, aut ii.
in eundem usum (n. 3),
et eadem methodo.

N. 5
Rec Spirit. Ammoniae comp. Spir. volat. sal.
drac. ii. Ammon.

olei cuiusuis emoll. vnc. i.

M.

N. 6
Rec. Camphor. drac. i.
Spir. Vini rectific. gut. x.
Gumm. Arab. drac. ii:
tere simul, gradatim affun-
dendo Aq. vel Acet lb. i.

M. f Mixtur. Iulepum a Camphora
Cochleatim exhibenda.

Nota. Collegii Londinensis Nomenclaturam (ob-
servations on the Pharmacop. 1788) Gallicae No-
menclaturae praeferimus, quoniam haec nescio
quid iniucundi habet, et admodum in Latio pe-
regriini.

CORRIGENDA.

<i>Pag.</i>	<i>Lin.</i>		<i>Lege</i>
3	1	pulus	pulsu
5	21	An ne	Non ne
8	23	tella	tela
	33	Gerherdus	Gerhardus
9	10	maceratae	maceratas
10	2	Quidem	Quidam
11	22	deliquiis	reliquiis
	23	quam	quem
	28	diarrhae	diarrhoeae
	29	lactae	lacteae
12	23	die	dei
14	30	prorritatis	prorritatis

Page.	Line.	Text.
3	1	Polus
5	21	Non ne
8	23	rela
9	33	Gerhardus
10	40	marci
11	42	Goldam
12	43	delipais
13	44	quam
14	45	dianhoc
15	46	facies
16	47	dei
17	48	procurator

